

SILESIA

TRAM NEWS

ISSN 2299-2790

Nakład: 10 000 egz.

INWESTYCJE

**Inwestycyjna ofensywa
w Chorzowie – kolejna
umowa podpisana**

>>> str. 4-5

SPACERY PO REGIONIE

**Strzeleckie
ścieżki historii**

>>> str. 6-7

INWESTYCJE

**Nowy Moderus
zadebiutował
na linii nr 38**

>>> str. 8-9

Pierwsze wagony z Pesy dotarły do Katowic

>>> str. 3

Jedźmy razem

Dziwnym trafem, tak to jest w życiu, że to, co chcielibyśmy, by trwało długo, szybko ulatuje, a chwile trudne, ciągną się niemiłosiernie. Zapewne doskonale wiedzą, co mam na myśli ci z naszych Czytelników, którzy są już po urlopie, choć i ci oczekujący na swój wypoczynek, najpewniej też odczuwają tę dziwną zasadę. Jak by na to nie spojrzeć, jesteśmy na półmetku szkolnych wakacji, dni stają się krótsze i coraz częściej trzeba myśleć o przygotowaniu się do jesieni.

My w spółce Tramwaje Śląskie S.A. jesienią planujemy rozpocząć realizację kolejnych inwestycji. Dlatego pracujemy nad przygotowaniem przetargów na wyłonienie wykonawców prac m.in. w Mysłowicach, Sosnowcu, Bytomiu, Zabrzu czy Katowicach. Cieszy, że dwa realizowane zadania właśnie się kończą, a wykonawcy niebawem wkroczą na kolejny plac budowy w Chorzowie. Szerzej o realizacji naszych zadań inwestycyjnych mogą Państwo przeczytać na stronach 4 i 5.

Lipiec przyniósł nam nowości na torach. Nowe krótkie tramwaje z Modertransu wożą już pasażerów, a wprowadzenie niskopodłogowego wagonu na linię nr 38 w Bytomiu było niezwykle wyczekiwany wydarzeniem. Równie mocno oczekiwana była dostawa pierwszego wagonu z Pesy. Udało się – dwa pierwsze wagony są już w Katowicach i po procedurze odbiorowej będziemy mogli rozpocząć szkolenia dla motorniczych. Nowy wagon prezentujemy na stronie obok.

Wakacje to czas dłuższych wyjazdów, ale i krótszych wycieczek. Nasz przewodnik w swoim cyklu tym razem zachęca do odwiedzin w Strzelcach Opolskich, a temat wakacyjnych podróży, w tym wypadku tramwajem, porusza w swoim felietonie także Motorniczy, zwracając Państwa uwagę na niezwykle istotne kwestie.

Życząc Państwu pięknej letniej pogody i wspólnego wypoczynku zachęcam do lektury naszego miesięcznika.

Bolesław Knapik
Prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Tour de Pologne na ulicach Metropolii

Zmiany w komunikacji miejskiej

Zarząd Transportu Metropolitalnego zapewni komunikację miejską pasażerom, których linie autobusowe i tramwajowe pokryją się 5 i 6 sierpnia z trasą wyścigu Tour de Pologne. Z utrudnieniami muszą liczyć się mieszkańcy m.in. Katowic, Sosnowca, Chorzowa, Zabrza i Dąbrowy Górniczej. Modyfikacje rozkładów jazdy obejmą prawie 200 linii autobusowych i tramwajowych. Podróż warto zaplanować jeszcze przed wyjściem z domu, korzystając np. ze strony internetowej ZTM.

Fot. Marcin Bulańda

Tak było przed rokiem. 5 sierpnia 2019 r. kolarze ruszyli ze Stadionu Śląskiego na trasę trzeciego etapu Tour de Pologne

W tym roku dwa etapy najważniejszego kolarskiego wyścigu w Polsce odbędą się w miastach naszej Metropolii. Pierwszy z nich rozpocznie się w Chorzowie i zakończy w Katowicach, a na trasie kolarzy znajdą się jeszcze m.in.: Piekary Śląskie, Dąbrowa Górnicza, Ogrodzieniec, Sosnowiec oraz Siemianowice Śląskie. Drugi etap obejmie trasę od Opola do Zabrza. – To głównie mieszkańcy tych miast będą musieli się liczyć z utrudnieniami. Jako organizatorowi transportu zależy nam, aby, mimo skali wydarzenia, komunikacja miejska pozostała jak najbardziej przyjazna. Dlatego nasz zespół ekspertów wprowadza zmiany na ponad 170 liniach autobusowych i prawie 20 tramwajowych – informuje rzecznik prasowy ZTM Michał Wawrzaszek. – W tym roku utrudnienia niestety mogą być nieco bardziej uciążliwe, gdyż obydwa etapy wyścigu będą rozgrywały się w Metropolii w dni robocze. Dlatego tym bardziej zachęcamy do planowania podróży z wyprzedzeniem – podkreśla rzecznik.

Niektóre połączenia będą zawieszane, w przypadku innych będą zmieniane albo skracane trasy. W Katowicach udogodnieniem będą dodatkowe połączenia tramwajowe pomiędzy przystankami Zawodzie Zajezdnia – Zawodzie Paderewskiego, Katowice Dąbrowa – Katowice Plac Wolności i Katowice Stadion AWF – Brynów Huberta. Będą to kolejno linie nr 41, 45 i 46, które na co dzień nie kursują. W Chorzowie z kolei pasażerowie będą musieli liczyć się z tym, że służby odpowiedzialne za kierowanie ruchem będą czasowo wstrzymywać przejazdy tramwajów. Szczegółowe informacje o zmianach w rozkładach jazdy oraz w funkcjonowaniu komunikacji miejskiej w czasie Tour de Pologne zamieszcza na swojej stronie internetowej Zarząd Transportu Metropolitalnego (www.metropoliaztm.pl). Czas zamknięcia poszczególnych dróg jest zależny od służb drogowych i organizatora wyścigu kolarskiego.

Źródło: www.metropoliaztm.pl

SILESIA
TRAMNEWS

Wydawca:

Agencja Mediów Lokalnych mediaL
41-500 Chorzów, ul. Katowicka 105/2, tel. 32 2413 374

Redaktor naczelny: Waldemar Kosior
Redaktor wydania: Andrzej Zowada

Druk:

POLSKA PRESS Sp. z o.o.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada

Zdjęcia: Marcin Bułanda

Pierwsze wagony z Pesy dotarły do Katowic

W piątek 10 lipca późnym wieczorem wyjechał z Bydgoszczy, a w niedzielę 12 lipca nad ranem dotarł do zajezdni tramwajowej w Katowicach – pierwszy nowy wagon 2017N wyprodukowany przez firmę Pesa Bydgoszcz S.A. na zlecenie spółki Tramwaje Śląskie S.A. Teraz czas na odbiory.

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. zamówiła u bydgoskiego producenta tramwaje o dwóch długościach – 25-metrowe oraz 32-metrowe. Jako pierwsze na linię produkcyjną zakładów Pesa trafiły wagony krótsze. – Pierwszy z nich w piątek 10 lipca późnym wieczorem wyruszył w drogę na Śląsk. Przewóz tramwajów odbywa się na specjalnej lawecie, a ze względu na gabaryty przejazd może być realizowany tylko nocą. Dlatego pokonanie tych 400 kilometrów zajmuje tyle czasu – wyjaśnia Andrzej Zowada, rzecznik spółki Tramwaje Śląskie S.A.

Laweta z oczekiwanym wagonem dotarła do zajezdni w Katowicach nad ranem w niedzielę 12 lipca. Tu wagon został ustawiony na torach a następnie odbył pierwszy krótki przejazd to hali, gdzie następnie przygotowywany był do wyjazdu na tory szlakowe. – Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami z producentem, część badań homologacyjnych miała zostać przeprowadzona na naszej infrastrukturze i tak też się stało. Odbiory rozpoczną się oczywiście dopiero po uzyskaniu świadectwa homologacji – mówi Andrzej Zowada. Nowy wagon na torach w Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii pojawił się już w nocy z niedzieli na poniedziałek. Podczas kilku nocnych kursów przeprowadzone zostały dynamiczne próby homologacyjne na torowiskach w Katowicach. Teraz wagon czeka na uzyskanie homologacji, przyznawanej przez Transportowy Dozór Techniczny, który w Polsce jest organem uprawnionym do wydawania świadectwa homologacji dla tramwajów. Po uzyskaniu

homologacji przedstawiciele spółki Tramwaje Śląskie S.A. będą mogli rozpocząć procedurę odbiorową. – Nasi motorniczowie będą się szkolić dopiero, gdy wagon uzyska świadectwo homologacji i dopełnione zostaną wszystkie niezbędne formalności związane z odbiorem wagonów – dodaje rzecznik tramwajowej spółki.

Proces produkcji wagonów dla spółki Tramwaje Śląskie S.A. postępuje. W serii wagonów 25-metrowych drugi wagon także został już dostarczony do Zamawiającego. W niedzielę 19 lipca laweta z drugim wagonem dotarła do katowickiej zajezdni. Kolejne 12 wagonów jest na różnych etapach produkcji. – Podczas wizyty w zakładzie produkcyjnym firmy Pesa na początku lipca nasi przedstawiciele widzieli także konstrukcję pierwszego wagonu 32-metrowego oraz początkową fazę budowy konstrukcji drugiego wagonu tej długości – opisuje Andrzej Zowada.

Umowa z bydgoskim producentem podpisana została 29 czerwca 2018 roku. Obejmuje dostawę 35 nowych tramwajów: 27 wagonów 25-metrowych oraz 8 pojazdów 32-metrowych. Wyposażenie tych tramwajów obejmuje m.in.: klimatyzację przedziału pasażerskiego, gniazda USB dostępne dla pasażerów, moduły Wi-Fi, monitoring, głosowy i wizualny system informacji pasażerskiej, ułatwienia dla osób niepełnosprawnych i nowoczesny, energooszczędny napęd. Udział niskiej podłogi w wagonach krótszych wynosi ok. 65%, a w wagonach dłuższych ok. 75%.

Zakup 35 wagonów wieloczlonowych z bydgoskiej Pesy to realizacja drugiego zadania tabularowego, prowadzonego przez spółkę Tramwaje Śląskie S.A. „Zintegrowanego projektu modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” współfinansowanego przez Unię Europejską. Wartość kontraktu to niespełna 221 mln zł netto.

Inwestycyjna ofensywa w Chorzowie – kolejna umowa podpisana

Do trwających już od kilku miesięcy prac związanych z gruntowaną przebudową chorzowskich ulic 3 Maja i Hajduckiej już niebawem dołączą kolejne roboty, które odmienią ulicę Powstańców. W środę 29 lipca 2020 roku w gmachu Urzędu Miasta w Chorzowie podpisano umowy z generalnym wykonawcą prac modernizacyjnych. Prace rozpoczną się w sierpniu.

Gruntowna przebudowa ul. Powstańców w Chorzowie wraz z modernizacją torowiska tramwajowego to wspólna inwestycja spółki Tramwaje Śląskie S.A. i Miejskiego Zarządu Ulic i Mostów w Chorzowie. Przeznaczony do modernizacji odcinek łączy fragmenty torowisk i jezdnie ulic przebudowanych w ramach poprzedniego projektu unijnego. Przed ponad 5 laty gruntowanie przebudowane zostały ulice Wolności i Chrobrego oraz chorzowski Rynek, gdzie powstało centrum przesiadkowe. – Brakującymi ogniwami, by móc się cieszyć z nowoczesnych torowisk w sercu Chorzowa są ulice Hajducka i Powstańców. Na tej pierwszej prace toczą się już od dwóch miesięcy, dziś podpisujemy umowę na tę drugą. Choć ze względów proceduralnych nie udało się rozpocząć robót w jednym czasie, to cieszę się, że w miarę możliwości są ze sobą skoordynowane i przy jednym wyłączeniu ruchu tramwajowego będą mogły być prowadzone roboty budowlane na obu zadaniach – powiedział Bolesław Knapik, prezes Zarządu Spółki Tramwaje Śląskie S.A. Podobnie jak we wcześniejszych przypadkach, tak i teraz postępowanie przetargowe, które wyłoniło generalnego wykonawcę, prowadzone było wspólnie dla części tramwajowej i miejskiej tej inwestycji. Najlepszym oferentem uznana została firma TOR-KAR-SSON Sp. z o.o. Sp.k. z siedzibą

Na zdjęciu od lewej: Prezes Zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A. Bolesław Knapik, zastępca Prezydenta Miasta Chorzów Marcin Michalik, Prezes – Dyrektor Generalny TOR-KAR-SSON Sp. z o.o. Sp. k. Dariusz Janowicz

w Warszawie. W środę 29 lipca w chorzowskim Ratuszu podpisane zostały umowy. Ze strony tramwajowej Spółki umowę podpisał Prezes Bolesław Knapik, Miejski Zarząd Ulic i Mostów reprezentował p.o. Dyrektora Wojciech Osadnik, zaś ze strony firmy TOR-KAR-SSON dokumenty podpisał Prezes, Dyrektor Generalny Dariusz Janowicz. – Jako jedna z czołowych firm wykonawczych branży torowej, z ponad 30-letnim doświadczeniem możemy wykazać się realizacjami m.in. w: Warszawie, Szczecinie, Łodzi, Gdańsku, Poznaniu i Grudziądzu. Cieszymy się, że możemy

dołożyć kolejny punkt na naszej mapie doświadczeń – Chorzów. Podczas realizacji największą trudność może sprawić ścisła zabudowa miasta i wynikająca z tego zaplanowana logistyka, a także prace ziemne, w czasie których mogą wyniknąć nieprzewidziane okoliczności. Priorytetem jest dla nas terminowość, jakość oraz dobra współpraca zarówno z władzami miasta, Zamawiającymi, jak i mieszkańcami – powiedział Prezes Janowicz. W ramach tramwajowej części inwestycji m.in.: zdemontowana zostanie stara infrastruktura torowa i sieciowa, usunięta dotychczasowa podbudowa, nastąpi budowa systemu odwodnienia, przebudowa sieci teletechnicznych, a następnie ułożone nowe warstwy konstrukcyjne podłoża, podbudowy pod płyty prefabrykowane, w których w otulinie sprężysto-tłumiącej osadzone zostaną szyny tramwajowe; nastąpi też budowa peronów przystankowych, ułożenie części nawierzchni jezdni i chodników, posadowienie nowych słupów trakcyjno-oświetleniowych oraz montaż nowej sieci trakcyjnej. Zadanie obejmuje ok. 560 metrów toru pojedynczego. Zakres drogowy inwestycji obejmuje m.in.: przebudowę wodociągu, kanalizacji, oświetlenia ulicznego, sygnalizacji świetlnej, a także wykonanie konstrukcji chodników, wjazdów do posesji oraz jezdni. Na realizację tej części prac Wykonawca ma 19 miesięcy od dnia podpisania umowy, zaś część tramwajowa ma być gotowa 6 miesięcy wcześniej. Całkowita wartość inwestycji wynosi niespełna 9,34 mln zł netto.

Chorzów, ul. Powstańców

WIADOMOŚCI Z PLACU BUDOWY

w Będzinie:

- Na odcinku torowiska wzdłuż ul. Małobądzkiej między rondem czeladzkim a ul. Krasińskiego dwa tory są ułożone – trwa uzupełnianie wkładek wygłuszających. Zakończyła się budowa platform na przystanku Będzin Stadion a rozpoczęła na przystanku Będzin Szybowa.
- Na odcinku od pętli Będzińska do cmentarza komunalnego Wykonawca kontynuuje prace przy układaniu toru zachodniego.

w Chorzowie:

- Na ul. 3 Maja kontynuowane są prace związane z przebudową infrastruktury podziemnej, profilowaniem koryta pod układanie warstw stabilizacji, profilowaniem wjazdów do posesji, budową systemu odwodnienia torowiska oraz budową fundamentów pod słupy trakcyjno-oświetleniowe. Rozpoczęła się budowa peronów węgierskich.
- Na ul. Hajduckiej kontynuowane są prace rozbiórkowe starej infrastruktury, w tym betonowej podbudowy.
- 29 lipca podpisano umowę dla zadania wzdłuż ul. Powstańców; od 10 sierpnia planowane jest wstrzymanie ruchu tramwajowego i rozpoczęcie robót.

w Dąbrowie Górniczej:

- Zasadnicze prace budowlane zostały zakończone. 6 lipca przywrócono ruch tramwajów po dwóch torach na całym zakresie zadania. Trwają roboty wykończeniowe – asfaltowanie, brukowanie, prace zieleniarskie.

Będzin, ul. Małobądzka

Ruda Śląska, ul. Goduli

w Rudzie Śląskiej:

- Wzdłuż ul. Goduli na fragmentach torowiska wydzielonego z jezdni wykonawca ułożył warstwy konstrukcyjne, podbudowę i podkłady pod nowe torowisko. Przystąpił też do pracy w miejscu nowej mijanki w rejonie ul. Młyn Szombierski.

w Sosnowcu:

- Po przełożeniu ruchu na tor wschodni wykonawca przystąpił do rozbiórki toru zachodniego w rejonie pętli Będzińska. Po demontażu wykonał korytowanie i rozpoczął układanie warstw konstrukcyjnych.
- W przetargu dla zadania modernizacji torowiska wzdłuż ul. Małachowskiego wpłynęły 3 oferty. Trwają prace komisji przetargowej.

w Świętochłowicach:

- Wzdłuż ul. Chorzowskiej na części zakresu Wykonawca zrealizował prace przy korytowaniu, układaniu warstw konstrukcyjnych, podbudowy a na części zakresu ułożył ruszt torowy. Kontynuowane są prace przy wylewaniu fundamentów pod słupy trakcyjne.

w Zabrze:

- Dla zadania wzdłuż ul. Wolności, Powstańców i Religi Wykonawca zakończył prace i zgłosił gotowość do rozpoczęcia procedury odbiorowej. W ostatnim miesiącu ukończone zostały roboty w podstacji przy ul. Miarki oraz realizowane były prace porządkowe.
- Dla zadania wzdłuż ul. Bytomskiej w Biskupicach Wykonawca ułożył warstwy konstrukcyjne, podbudowę i rozpoczął układanie rusztu torowego. Ułożone zostały także płyty prefabrykowane na fragmencie przy przystanku Biskupice Zamkowa.

Dąbrowa Górnicza, ul. Kasprzaka

Sosnowiec, ul. Będzińska

Wszystkie wymienione w tekście inwestycje, związane są z Projektem pn.: „Zintegrowany Projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” współfinansowanym przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w perspektywie UE 2014-2020.

W ramach cyklu artykułów, który zatytułowaliśmy „Spacery po regionie”, zachęcamy do wspólnych wędrówek ścieżkami Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Są to wyprawy niezwykle - odwiedzimy interesujące miejsca i obiekty, które znajdują się blisko nas, po sąsiedzku albo nawet w naszym mieście, a dla wielu wciąż pozostają nieznane.

Strzeleckie ścieżki historii

Pierwsze wzmianki o Strzelcach Opolskich znaleźć można już w średniowiecznych kronikach. W XIII wieku wspomniano o leśnej osadzie targowej, leżącej w granicach historycznego Górnego Śląska, na starym szlaku handlowym z Wrocławia do Krakowa. W kolejnych zapisach pojawiają się różne nazwy: Strzelica, Strzelec, Strzelicz, Strehlitz, Gross-Strehlitz, Strzelce Wielkie. Obecna nazwa miejscowości ustalona została po 1945 roku.

Nazewnictwo nawiązuje do urządzanych w tych okolicach łowów oraz mieszkających tutaj łowczych i strzelców (myśliwych). Właśnie dlatego na rynku w Strzelcach Opolskich w 1929 roku postawiono pomnik strzelca. Ponadto tutejsi mieszkańcy trudnili się rzemiosłem, uprawą roli i winorośli - stąd w herbie miasta kiść winnego grona.

Prawa miejskie Strzelce Opolskie otrzymały prawdopodobnie już w 1362 roku, a niektóre źródła historyczne wskazują nawet wcześniejsze daty. W średniowieczu miasto otoczone zostało murami, a do środka można było wejść dwiema bramami - Opolską i Krakowską. Fragmenty tych murów zachowały się do naszych czasów, nieopodal ruin zamku i parku miejskiego. Miasto przez wieki było własnością: Piastów, królów czeskich, Habsburgów, króla polskiego Jana Kazimierza, a później rodów Colonnów i Renardów. Ostatnim właścicielem miasta i zamku była rodzina Castell-Castell.

Nasz spacer po Strzelcach Opolskich proponujemy rozpocząć od wizyty na miejscowym cmentarzu, znajdującym się w granicach ulic Goglińskiej i Opolskiej. Stoi tam drewniany kościół pw. św. Barbary, datowany na 1505 rok. W latach 1683-1690 został on na nowo wzniesiony przez cieślę Jana Bixi (Brychey), z inicjatywy Anny Baas, żony burmistrza miasta Floriana Weisera. Kościółek usadowiony jest na planie prostokąta, z zamkniętym trójbocznie prezbiterium. Na dachu, nad wyższą nawą, zamontowana została wie-

Zabytkowy ratusz w Strzelcach Opolskich

życzka z sygnaturką, nakryta barokowym hełmem z latarnią. Świątynię od zewnątrz otaczają tzw. soboty, czyli przydaszki chroniące fundamenty i drewniane belki przed wilgocią. Do prezbiterium od północnej strony przylega zakrystia. Na drewnianym chórze muzycznym znajdują się zabytkowe organy, pochodzące z przełomu XVII i XVIII wieku.

Kolejnym punktem spaceru po Strzelcach Opolskich powinien być pobliski Park Miejski, który jest pozostałością dawnego parku zamku strzeleckiego. Składa się on z dwóch części: Dużego

i Małego Parku, a obydwa obszary przecięte są szeroką jezdnią. Jeszcze przed parkiem, tuż przy ulicy, zauważymy fragmenty dawnych murów miejskich, wzniesionych już w XIV wieku. W niektórych miejscach mury otoczone były fosą, a także naturalnymi bagniskami.

Wehódząc do parku na pierwszym planie zauważymy ruiny zamku, a po prawej stronie tzw. masztalarnię - budynek, w którym mieściły się dawne stajnie dla koni. Najstarsze wiadomości o książęcym grodzie w Strzelcach pochodzą już z 1303 roku. Zamek w wiekach późniejszych był wielokrotnie powiększany i przebudowywany. Przed jego zniszczeniem przez żołnierzy Armii Czerwonej (w styczniu 1945 roku), posiadał dwa skrzydła, wewnętrzny dziedziniec i wieżę. Obecnie do zamku prowadzi zachowana od strony ul. Zamkowej późnoklasycystyczna brama wjazdowa, pochodząca z II połowy XIX wieku. Po jej bokach, w niszach ustawione są kamienne figury św. Jana Nepomucena i św. Floriana, datowane na XVIII wiek.

Z terenu parku wychodzimy starą bramą, aby ulicą Zamkową dojść do Rynku. Tam, na skwerze przed kamienicą przy numerze Rynek 27, dostrzeżemy pomnik mosiężnego bucika z 2015 roku. W tym miejscu w latach 1919-1945 znajdował się słynny sklep obuwniczy i dom rodzinny Piusa Gabora. Bucik zaprojektowany przez studentów Instytutu Sztuki Uniwersytetu Opolskiego ma przypominać i promować znaną w całej Europie firmę obuwniczą, która swe początki miała w Strzelcach Opolskich. Po drugiej stronie jezdni, na obszernym placu Rynku,

Ruiny strzeleckiego zamku

Pomnik bucika, symbolizujący obuwnicze tradycje miasta

stoi odsłonięty w 2005 roku pomnik poświęcony „Ofiarom wojen i przemocy”.

W drugiej części Rynku znajduje się wspomniany już pomnik strzelca, a także zabytkowy ratusz. Budynek obecnego urzędu miasta wzniesiono w latach 1844-1846, na zgliszczach ratusza z 1758 roku, zniszczonego przez pożar w 1827 roku. Charakterystyczny, trójkondygnacyjny budynek z podpiwniczeniem, wzniesiony został w stylu neogotyckim. Wieża ratusza zwieńczona jest dekoracyjnym gzymsem i fryzem, nakryta została wysokim hełmem z dwoma prześwitami. Od 2010 roku wieża udostępniona jest do zwiedzania i stanowi atrakcyjny punkt widokowy na miasto i okolice. Jednak, aby się na nią dostać, trzeba pokonać ponad 140 drewnianych, krętych i wąskich schodów.

Z Rynku kierujemy się na wąską ulicę Kołłątaja, którą dojdziemy przed kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca, którego początki sięgają 1290 roku. Obecna świątynia, wzniesiona na miejscu poprzedniej, pochodzi z lat 1905-1907. Wybudowana została w stylu neobarokowym, na planie krzyża łacińskiego. Na wieży o wysokości 62 me-

trów nałożony jest barokowy hełm. Kościół ma beczkowe sklepienie, łączące się w skrzyżowaniu w kopułę. W ołtarzu głównym znajdują się rzeźby świętych: Jerzego, Floriana, Michała Archanioła oraz obraz Matki Bożej Śnieżnej z Dzieciątkiem, wykonany w 1712 roku przez Jana Königa z Wrocławia. W świątyni zobaczymy m.in. barokowe ołtarze boczne: św. Wawrzyńca oraz św. Antoniego z Dzieciątkiem (obraz namalowany na desce w XVII wieku). Podziwiać tu można także XVIII-wieczny obraz św. Michała Archanioła oraz neobarokowe freski na ścianach sufitowych. Chór muzyczny zdobią organy wykonane w znanej firmie „Schlag i synowie”, a ściany nawy - stacje Drogi Krzyżowej, wykonane przez Pawła Thamma.

Obok kościoła stoi średniowieczna, kamienna baszta z XV wieku, z fragmentem murów miejskich. Na przełomie XVII i XVIII wieku została ona przerobiona na kościelną dzwonnice. Do środka prowadzą drzwi klapkowe, osadzone w wejściu zamkniętym łukiem koszowym. Jej dach pokryty został łupkiem.

Za fragmentem murów, przed obszernym placem, widoczne są zabudowania starego browaru, którego początki sięgają 1816 roku. Ten murowany budynek wzniesiony został w latach 1898-1900 z cegły i kamienia wapiennego. Znajdowały się tutaj: słodownia, warzelnia, suszarnia, a także kotłownia. Nie zachował się charakterystyczny, wysoki komin, górujący nad browarem. Zabudowania browaru przez lata ulegały zniszczeniu, a w 2002 roku częściowo spłonęły. Po odbudowie i renowacji w budynku funkcjonuje hotel, restauracja i centrum konferencyjne „Centrum Browar”.

Na zakończenie spaceru docieramy do ulicy Opolskiej, gdzie mieści się dawny kościół ewangelicki pw. Bożego Ciała. Wybudowany został w latach 1825-1826 według projektów Ernesta Samuela Friebla. Wieżę świątyni wzniesiono dopiero w 1888 roku. W 1982 roku kościół przejęty został przez parafię św. Wawrzyńca, a trzy lata później dokonano jego poświęcenia jako świątyni katolickiej.

Tekst i zdjęcia: Adam Lapski
Przewodnik turystyczny

Obraz Matki Bożej Śnieżnej z Dzieciątkiem w kościele św. Wawrzyńca

Pomnik Myśliwca, czyli Strzelca na Rynku w Strzelcach Opolskich

Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca

Zabytkowe organy w kościele pw. św. Wawrzyńca

Nowy Moderus zadeba

Przez wielu stałych pasażerów linii nr 38 w Bytomiu był to bardzo wyczekiwany moment. W czwartek 9 lipca 2020 roku do obsługi tej linii wprowadzony został nowy niskopodłogowy tramwaj. Dla Moderusa MF 11 AC BD był to absolutny liniowy debiut.

Punktualnie o 11:15 wagon typu N o numerze bocznym 954, znany jako Paulek, dojechał na przystanek Bytom Kościół św. Trójcy. Chwilę później w to samo miejsce przyjechał nowy Moderus o numerze bocznym 1020, z dumnie wypisanym imieniem Kasia. Tak oto na jednym przystanku spotkały się najstarszy z najnowszym wagonem liniowym należącym do spółki Tramwaje Śląskie S.A. Dokładnie 20 minut później nastąpił moment symboliczny, kiedy oba wagony jednocześnie wyruszyły w drogę – „dzia- dek” do zajezdni, „młodzian” do służby na linii.

W tej ważnej dla linii nr 38 chwili na miejscu pojawiło się wielu pasażerów, mieszkańców Bytomia, a także Prezydent Miasta i Prezes Zarządu spółki Tramwaje Śląskie S.A. – Trzeba powiedzieć wprost, że dotychczasowy tabor był niezbyt komfortowy dla osób starszych czy mających trudności z poruszaniem się. Nowy, niskopodłogowy tramwaj zniweluje te niedogodności – mówił prezydent Mariusz Wołosz. Faktycznie nowy, 15-metrowy wagon jest niemal w połowie niskopodłogowy, co znacząco ułatwia wsiadanie i wysiadanie. – To pojazdy bardzo przyjazne dla pasażerów, które wprowadzają nową jakość na tej linii. Poza niską podłogą są wyposażone również m.in. w: klimatyzację, wi-fi, ładowarki USB czy system głosowej i wizualnej informacji pasażerskiej. No i drzwi nie trzeba już będzie zamykać ręcznie – wyliczał prezes Bolesław Knapik.

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. zamówiła w poznańskiej firmie Modertrans 10 tego typu wagonów, z czego 2 są wagonami dwukierunkowymi, dedykowanymi właśnie najkrótszej w Polsce linii tramwajowej na ul. Piekarskiej w Bytomiu. Pojawienie się nowoczesnego tramwaju na linii nr 38 wzbudziło mieszane uczucia u jej pasażerów. – Bardzo na to czekałam, bo wspinaczka po schodach do starego tramwaju to był dla mnie duży problem. Ten nowy wagon jest wygodny, ładny, ale tamten miał niepowtarzalny urok, miał duszę. Trochę żał, że odjechał na emeryturę – mówiła pani Michalina, mieszkanka ul. Piekarskiej. Z tą emeryturą dla historycznych wagonów jest jednak nieco inaczej. To bardziej urlop, niż emerytura. – Zabytkowa „eNka” to jeden z naszych symboli, dlatego chcę uspokoić wszystkich jej miłośników i zapewnić, że nie zniknie ona z krajobrazu Bytomia. Po złagodzeniu rygorów sanitarnych, będzie poruszała się po bytomskich torach na przemian z tramwajem niskopodłogowym. Tylko w ten sposób możemy zadbać o starszych czy niepełnosprawnych pasażerów, a jednocześnie zachować niepowtarzalny klimat ulicy Piekarskiej, po której już od przeszło 100 lat jeżdżą tramwaje – mówił prezydent Mariusz Wołosz.

Nowy wagon na linii nr 38 to dopiero początek zmian w tej części Bytomia. – Jeszcze w tym roku chcemy wspólnie z Miastem Bytom ogłosić przetarg na wyłonienie wykonawcy dla przebudowy ulicy Piekarskiej i fragmentu ulicy Sądowej. W jej efekcie zyskamy zupełnie nowe torowisko a budowa nowych łączników torowisk w ul. Piekarskiej, Sądowej i Powstańców Warszawskich da nam zupełnie nowe możliwości poprowadzenia linii nr 38 – zapowiadał prezes Bolesław Knapik. Dzięki tej inwestycji linia będzie

Wjeżdżał na linię nr 38

Zdjęcia: Aleksandra Starosta

mogła zostać wydłużona, dojeżdżając do centralnego węzła tramwajowego w mieście na pl. Sikorskiego i następnie wrócić na ul. Piekarską. Będzie to znaczące ułatwienie dla pasażerów.

Spółka Tramwaje Śląskie S.A. dysponuje już Planem Funkcjonalno-Użytkowym dla tej inwestycji i przygotowuje postępowanie przetargowe. Inwestycja ma być realizowana w formule „zaprojektuj i buduj”, w której zwycięzca przetargu ma za zadanie najpierw stworzyć projekt budowlany

a następnie zrealizować prace. Przebudowa będzie kolejnym zadaniem wspólnym realizowanym na zlecenie władz miasta oraz spółki tramwajowej.

Zarówno zakup nowych tramwajów, jak i przygotowywane prace modernizacyjne infrastruktury tramwajowej na ul. Piekarskiej są elementami „Zintegrowanego Projektu modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko – Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w perspektywie UE 2014-2020.

Drodzy Pasażerowie! Zwykle spotykamy się na trasie, gdy za pulpitem tramwaju staram się dowieźć Państwa bezpiecznie i punktualnie do celu podróży. W tramwaju widzieliśmy się nieraz – i mogły się między nami pojawić pewne nieporozumienia. Dlaczego tak było – i co zrobić, aby ich uniknąć? Jak bezpiecznie i wygodnie odbyć podróż tramwajem...? Aby choć w części odpowiedzieć na te pytania udzielono mi fragmentu łamów „Silesia Tram News”. Zatem – uwaga, odjazd!

**widziane
zza pulpitu**

Myśląc o innych, również w wakacje

Wakacyjne podróże śmiało można podzielić na małe i duże. Zatem... Czy jazda tramwajem może stanowić wakacyjną trasę? Oczywiście, że tak. Często tak się dzieje. Pojazd, którym na co dzień jedziemy do pracy, lekarza czy też sklepu nie zawsze musi kojarzyć się nam z obowiązkiem.

Choć czasem trudno nam uwierzyć, że czas tak szybko gna do przodu, to faktycznie mamy już półmetek letnich wakacji. To, że mamy czas kanikuły zauważalne jest również w środkach komunikacji zbiorowej, którą podróżuje teraz nieco mniej pasażerów, a i cele podróży tych, którzy wsiadają do tramwaju, bywają zgoła inne niż zwykle. Tramwajem możemy bowiem dotrzeć do miejsc, w których odpoczywamy, realizujemy swoje pasje lub „nadrabiamy” zaległości dotyczące znajomości naszego regionu. Piszę o tym teraz, ponieważ to w tym roku, zważając na ciągle obecną pandemię koronawirusa, wielu z nas zrezygnowało z tych „dużych” podróży. Zza szyb wagonu odkrywamy piękno regionu, w którym mieszkamy lub udajemy się do miejsc znajdujących się w pobliżu naszych tramwajowych szlaków.

Ogromnie cieszy, że na ten rodzaj podróży pasażerowie często wybierają właśnie tramwaj. Nie trudno zauważyć, że jeździmy coraz nowocześniejszymi wagonami. Dzięki temu znacząco zmienia się komfort podróży, sukcesywnie poprawia się także stan torowisk, sieci trakcyjnej oraz infrastruktury przystankowej. Wyraźny związek z tym ma również zwiększenie dostępności naszej komunikacji dla osób starszych lub niepełnosprawnych, dla rodzin z dziećmi, ale także dla pasażerów podróżujących z rowerami czy hulajnogami. Pamiętajmy, że są równoprawnymi podróżnymi. Dlaczego o tym mowa? Wydawać się może, że „sezon ogórkowy” pozwala na pewne rozluźnienie, pewne odstępstwa od sztywnych zasad. Oczywiście, że tak, jednak nie w kwestii bezpieczeństwa podróży. Niestety zdarza się, że pasażerowie podróżujący ze sprzętem sportowym nie stosują się do zasad opisanych w regulaminie przewozów. Bezwzględnie zabronione jest jeżdżenie na hulajnodze, rolnkach czy rowerze wewnątrz wagonu! Sprzęt sportowy musi być w tramwaju ustawiony tak, by nie zagrażał bezpieczeństwu innych pasażerów. Należy też skasować dodatkowy bilet!

Niestety to nie jedyny problem, z jakim spotykamy się obecnie w tramwajach. Często widzimy, że podróżują z nami osoby, które nie zasłoniły ust i nosa zgodnie z obowiązującymi przepisami lub zajęły miejsce oznaczone wyraźnym napisem: Proszę nie siadać na tym miejscu. Wakacyjna beztroska pewnych grup pasażerów, ciekawie opowiadających między sobą o tym gdzie byli, co zobaczyli, gdzie pojedą jutro, nie może powodować dyskomfortu u innych znajdujących się w wagonie. Zając rozmową, podziwianiem zmieniających się krajobrazów

Fot. Sebastian Kriegl

czy po prostu przeglądając informacje w telefonie nie zauważają, że są pasażerowie, którzy nie znajdują dla siebie wyizolowanego miejsca w tramwaju, po prostu wysiadają. Przystanek po tym, jak wsiadli. Może to być cel ich podróży? Może. Jednak wieloletnie doświadczenie motorniczego oraz wyuczona obserwacja podpowiada zupełnie coś innego. Widać to na zawiedzionych twarzach ukazujących się w lustrach pojazdu podczas wysiadania.

Musimy to uwzględnić. Pomyśleć. Może zastosować hasło: noszę, nie roznoszę. Wypowiedziane do kolegów, koleżanek wsiadając do tramwaju i zakładając nową maseczkę. Warto być w tym czasie tym, dającym dobry przykład innym. Do zobaczenia na trasie!

Motorniczy

Mija 100 lat od II Powstania Śląskiego

Zbliża się 100. rocznica II Powstania Śląskiego. Podobnie jak przed rokiem, na tę okoliczność uruchomiony zostanie wyjątkowy powstańczy tramwaj, który tym razem zagości także w 4 miastach poza naszym regionem. Wcześniej warto przypomnieć sobie lub poznać historię drugiego zrywu Ślązaków.

Jedną z przyczyn wybuchu II Powstania Śląskiego była śmierć zasłużonego dla polskości na Górnym Śląsku działacza i lekarza Andrzeja Mielęckiego. 17 sierpnia 1920 roku w Katowicach doszło do zamieszek wywołanych przez Niemców na wieści z frontu wojny polsko-bolszewickiej. Na ulicy, przy której mieszkał doktor Mielęcki, do bojówek demolujących polskie sklepy oddali strzały francuscy żołnierze patrolujący miasto. Kiedy doktor wyszedł z domu, by udzielić pomocy rannym, zaatakowali go niemieccy bojówkarze, wspierani przez – oficjalnie bezstronną – policję bezpieczeństwa Sicherheitspolizei (Sipo). Rannego wyciągnęli jeszcze z ambulansu, a następnie skatowane ciało wrzucili do Rawy.

Aby udowodnić stronnictwo Sipo, Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska wydała rozkaz rozpoczęcia powstania w nocy z 19 na 20 sierpnia 1920 roku. Walki wybuchły jednocześnie w powiatach: pszczyńskim, rybnickim, katowickim, lublinieckim, tarnogórskim, toszecko-gliwickim i zabrzańskim. Walczono także w rejonie linii Opole-Krasiejów-Dobrodzień oraz w Raciborzu i Koźlu. Powstańcy opanowali większość strategicznych terenów przemysłowych, z wyjątkiem dużych miast. Niemieckie garnizony Sipo zostały otoczone w koszarach, co uniemożliwiało jakiekolwiek działania odwetowe. W tym czasie powstańcy rozbrajali i opróżniali składy niemieckiej broni i amunicji.

Oddziały alianckie przychylnie odnosiły się do działań powstańczych, co miało ogromny wpływ na rezultat powstania. Widząc brak reakcji Komisji Międzysojuszniczej na interpelacje dotyczące sankcji wobec powstańców, strona niemiecka zgodziła się na warunki zawieszenia broni. Jedną z najważniejszych spraw była zgoda na zlikwidowanie policji Sipo. W jej miejsce powołano mieszaną, polsko-niemiecką policję plebiscytową Abstimmungspolizei (Apo). Podstawowy cel powstańców został osiągnięty, w związku z czym 25 sierpnia 1920 roku II Powstanie Śląskie zakończono.

W Katowicach inauguracja obchodów 100-lecia II Powstania Śląskiego nastąpi 17 sierpnia 2020 r., dokładnie w 100. rocznicę zabójstwa doktora

Fot. Danuta Pawelczyk

Andrzeja Mielęckiego. O 10:00 w Muzeum Historii Katowic przy ul. Szafrańka 9 odbędzie się sympozjum pt. „Rok 1920 w Katowicach. W setną rocznicę wybuchu II Powstania Śląskiego”. O 14:00 zaplanowano upamiętnienie 100. rocznicy zabójstwa doktora Mielęckiego przy ul. Warszawskiej 14, a niedługo później swoją tegoroczną podróż zainauguruje tramwaj powstańczy. Punktualnie o 14:30 Tramwaj powstańczy do Niepodległej wyruszy z przystanku Katowice Rynek/Teatr Śląski. Szczegółowy rozkład jazdy dostępny będzie na stronach: www.muzeumpowstanslaskich.pl, www.metropoliaztm.pl, www.tramwajeslaskie.eu.

Opracowanie:
Muzeum Powstań Śląskich
w Świętochłowicach

W tym roku tramwaj powstańczy wyrusza w Polskę. W dniach 20-25 sierpnia 2020 r., w ramach obchodów 100-lecia II Powstania Śląskiego, Tramwaj powstańczy do Niepodległej upamiętniający to wydarzenie, poza Górną Śląską-Zagłębiowską Metropolią pojawi się także na torach w: Gdańsku, Krakowie, Poznaniu i Warszawie. Historyczne wagony we wszystkich miastach oznaczone zostaną jako linia nr 100, oklejony na zewnątrz grafikami z historycznymi treściami o Powstaniach Śląskich i drodze Śląska do odrodzonego, niepodległego państwa polskiego. Każdy podróżujący otrzyma bilet edukacyjny do Niepodległej zawierający kalendarium Powstań Śląskich.

Zachęcamy do podróży Tramwajem powstańczym do Niepodległej, który jest doskonałym miejscem, by zgłębić bądź odświeżyć sobie wiedzę o powstańczej drodze Śląska do Polski. Ubiegłoroczne obchody 100-lecia I Powstania Śląskiego, organizowane przez Muzeum Powstań Śląskich we współpracy ze spółką Tramwaje Śląskie S.A., zostały zwycięzcą plebiscytu Wydarzenie Historyczne Roku 2019. To najlepsza rekomendacja, by wziąć aktywny udział w tegorocznych obchodach. Więcej informacji o wydarzeniach związanych z obchodami 100. rocznicy II Powstania Śląskiego znaleźć można na stronie internetowej Muzeum Powstań Śląskich.

TRAMWAJ POWSTAŃCZY DO NIEPODLEGŁEJ

GZM 17-25 sierpnia 2020 r.

1919
1920
1921

100-LECIE
POWSTAŃ ŚLĄSKICH
1918-1921

II POWSTANIE ŚLĄSKIE
19/20 - 25 SIERPIEŃ 1920

Definiowane ze środków Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA
na lata 2017-2022 w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległość”

niepodległa

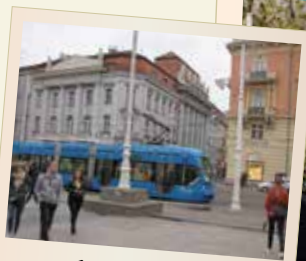
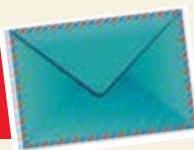
Muzeum Powstań Śląskich
ŚWIĘTOCHŁOWICE

Tramwajem przez świat

W poprzednim wydaniu miesięcznika zamieściliśmy zdjęcie tramwaju w Zagrzebiu.

Zachęcamy do dalszego udziału w naszej zabawie i do rozwiązania kolejnej fotograficznej zagadki. Wśród tych, którzy wykazą się spostrzegawczością i wiedzą, rozlosowane zostaną nagrody ufundowane przez Tramwaje Śląskie S.A. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Odpowiedzi prosimy nadsyłać do 15 sierpnia na adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 105, 41-500 Chorzów lub na adres: biuro@agencjamedial.pl

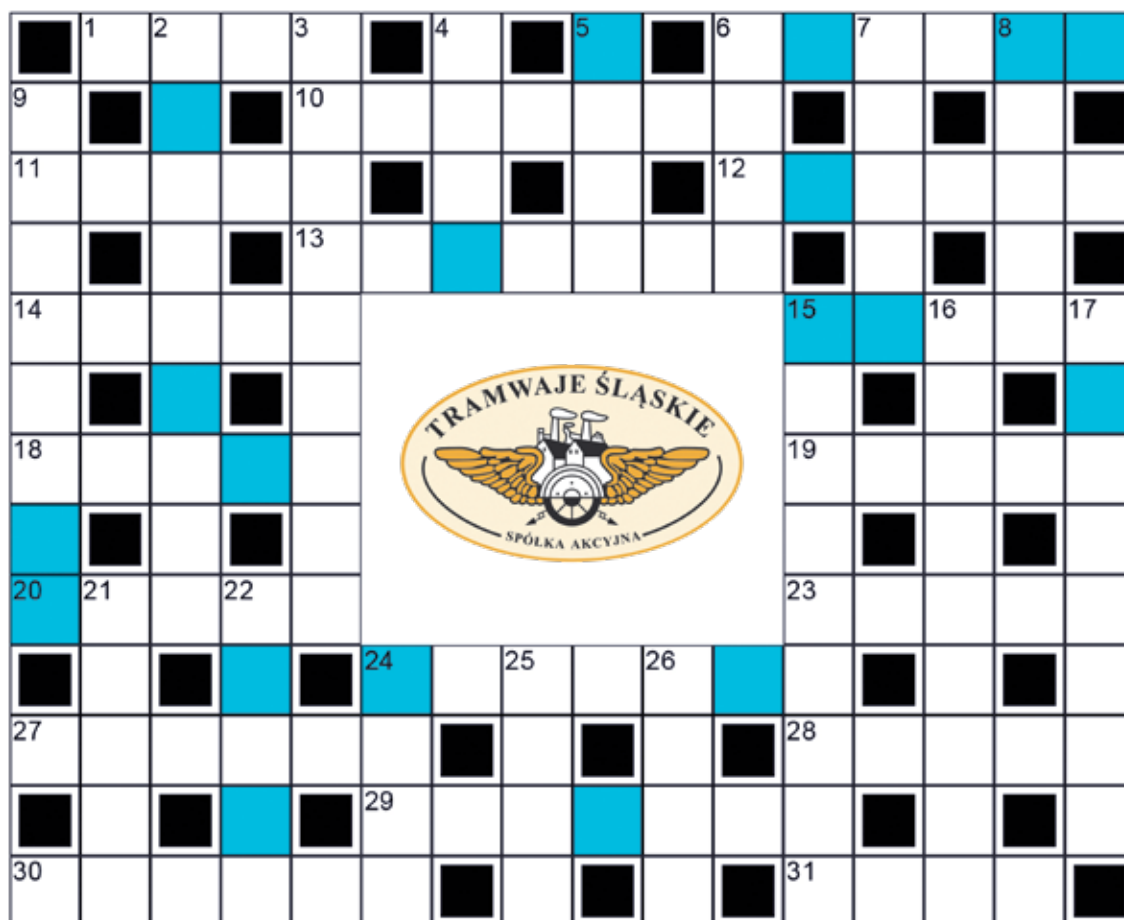
Zagrzeb, Chorwacja

Gdzie wykonano to zdjęcie?
Należy podać kraj i miasto

Zdjęcie ze zbiorów Aleksandry Starosty

Krzyżówka

Litery w kolorowych kratkach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

Wśród czytelników, którzy nadesłają prawidłowe rozwiązania do 15 sierpnia na adres wydawcy rozlosujemy nagrody rzeczowe. Z laureatem z poprzedniego numeru skontaktujemy się osobiście.

Adres redakcji: Agencja Mediów Lokalnych mediaL, ul. Katowicka 105, 41-500 Chorzów.
Rozwiązania można przysyłać pocztą elektroniczną (na adres: biuro@agencjamedial.pl).
Uwaga: oprócz adresu nadawcy należy podać numer telefonu kontaktowego.

POZIOMO:

- 1) wciągnięcie do rejestru.
- 6) składa podanie.
- 10) krzew o cierpkich owocach.
- 11) kamyk w pierścionku.
- 12) noc świętojańska.
- 13) skrutacyjna lub rozjemcza.
- 14) dawny składacz w drukarni.
- 15) stolica nad Weltawą.
- 18) ... ptasi, dla zielarza.
- 19) gruba gałąź.
- 20) koleczasty sukulent z Ameryki.
- 23) matecznik.
- 24) spis książek.
- 27) gula na ciele.
- 28) porcja jedzenia.
- 29) np. spoiler.
- 30) dawny władca Egiptu.
- 31) drobny węgiel

PIONOWO:

- 2) np. kosz motocykla.
- 3) kwiat polny.
- 4) kosmetyk do smarowania.
- 5) lewy sierpowy.
- 6) areszt (pot.)
- 7) dawny pianista w kinie.
- 8) zły nawyk.
- 9) drewniana okładzina ścian.
- 15) znak pisma obrazkowego
- 16) krótka uwaga; dopisek.
- 17) przestarzałe o samolocie.
- 21) narzędzie do pielienia.
- 22) oplakuje męża.
- 24) jest nim jawor.
- 25) filmowy gag.
- 26) wypływa z krateru.